

Végső akkord?

“mindent magamhoz vonzok”

(Jn 12,32b)

A születés örömteli csodája és a gyászos elmúlás közé szorult rövidke néhány évtizedes életünkben minden évben van egy nap, amikor különösen is az elmúlásra gondolunk: így október végén/november elején, amikor megpezdülnek a temetők, s esténként gyertyák ezrei remegve sóhajtanak bele a vaksötét éjszakába. Borzongatóan szép, s egyben fájdalmasan szomorú látvány ez, hiszen hosszú évek múltán is a veszteség fájdalmára emlékeztetnek mindannyiunkat. Ezekben a napokban bizony alig akad ember, aki néhány gondolat erejéig ne gondolna saját elmúlására...

Sokan nem is ismerik ezen ünnepek (Mindenszentek/Halottak Napja) eredetét, de a tél-küszöb hónapjának kezdő napjait jól ismerik: ilyenkor járják a temetőket. A sírokra boruló virágmező, a tiszteletadás koszorúi vagy picinyke gyertyái ugyanazt jelzik: néhány perc erejéig meghajlunk a halál hatalma előtt, mely lezárta szereteteink élet-könyvét, s nekünk nem maradt más, csak az élményeink, érzéseink különös kavalkádja. Talán jó is ez így, hogy csak ritkán gondolunk a halálra, hiszen “az élet dolga az, hogy az élettel foglalkozzon.”

A fájdalom-táplálta halott-kultusz az élőket hamar béklyóba kötheti, de ezért jó, hogy van egy nap, ami – munkaszüneti nap lévén; éppen 2001 óta –, félreérthetetlenül szembesít mindenkit saját végeességével is.

De mire jó ez, emlékezni a halálra?

Minek évenkénti rendszerességgel feltépni a veszteség soha be nem gyógyuló sebeit? Nem elég a tudat, hogy egyszer úgy is ki kell mennünk ebből a világból?

Nos, saját végeességünk elemi felismerése – mert általában nem azzal a tudattal fekszünk le, hogy holnap nem ébredünk fel – felértékelí számunkra az életet! Annak belátása, hogy a mai nap soha vissza nem térő alkalom arra, hogy szeressünk, hogy rámosolyogjunk környezetünkre, a múlandó pillanatba örökkévaló értékeket sző bele! Így válhatnak tartalmassá a hiábavalónak elkönyvelt percek, s így pattannak ki lelkünkben az Isten által belénk vetett reménység-magvacskák...

Az életünk – az isteni rendelés okán – véges, ezért is szeretünk intenzíven élni, s amikor a végéhez közeledünk egyre csak reménykedünk az örök életben, a “halálután-is-tovább”-ban, hogy nem szűnünk meg létezni. Testünk utolsó maradványai – a csontok – még hosszú évezredek át megmaradnak, mígnem egyszer azok is végleg atomjaira hullanak, de hogy a lelkünkkel mi lesz a halál után, arról bizony csak homályos elképzeléseink vannak.

Tulajdonképpen azt sem tudjuk, hogy honnan jöttünk ebbe a világba?

Miért kellene akkor azt feltétlenül tudnunk, hogy hová megyünk ki ebből a világból? Ugyanakkor életünk folyamán, változó intenzitással, de gyakran izgat minket az elmúlás kérdése. Mások halála saját halálunkkal kapcsolatos kérdéseinket erősíti fel, de nyilván ez függ a kortól is: *idős ember gyakrabban gondol az elmúlásra, mint a fiatal*. Egyszer aztán – talán a legváratlanabb pillanatban – Isten kinyújtja felénk a kezét, s azt mondja: “Jöjj!”; s ha Ő szólít, akkor menni kell, mert az életünknek nem mi vagyunk az urai, a Teremtőnk az.

Mi hívő emberek azt reméljük, hogy lelkünk nem a semmibe olvad bele, nem is az atomok különös rendű kvantumvilágába “számúzetik” az energia-megmarradás örök isteni törvénye szerint, hanem eljuthat oda, ahonnan jött, Teremtő URunkhoz... Oda, ahol nincs fájdalom és hiány, ahol minden kettétört újra maradtalanul egyesül, ahol nincs aggodás, ahol a félbemaradt is célhoz ér, s a részek érthetetlen mozaikdarabjaiból végre kibontakozik a teljesség.

Ebbéli hitünk okán, zárandokolunk el szertetteink sírjához, hogy az emlékezés különös időutazásában egy-egy mécses meggyújtásával szóltanul bizonyosságot tegyünk: *kell nekünk Isten, vágyódunk Őutána, mert lelkünk mélyén hisszük és érezzük: akár élünk, akár halunk, mindörökké övéi vagyunk...*

Gyertyaláng életünk gyorsan véget ér...

Elszaladnak a napok, hamarabb, mintsem gondolnánk! Ezért fontos nekünk, még “küzdőknek” (ecclesia militans) az előrement (ecclesia triumphans) üdvözltek (a keresztségben elhunytak) ünnepe, a *Halottak napja*. Ilyenkor gyertyát gyújtani, s figyelni a csendben közeledő Istenre a teljes élet felé vezető őszinte próbálkozás, amit Isten soha nem hagy válasz nélkül. Gyújtunk hát meg egy gyertyát előrement szereteteinkért, s persze önmagunkért is, mert életünk különösen is fájdalmas pillanatait azok, amikor emberi szemmel nézve a holnap, s a holnapután minden reménysége szertefoszlik.

A Gondviselésbe vetett hitünk azonban átível földi létünk utolsó korlátján is, hiszen akinek életét Isten harmóniája szövi át, annak nem megmosolyogtató naív óhaj a temetőkapuk felirata, hanem e világban erőt adó, szeretetre inspiráló megtartó bizonyosság: *Feltámadunk!*

halottak napja (nov. 2.): a földön küzdő Egyház ünnepélyes megemlékezése a tisztítótűzben szenvedő lelkekről. Az Egyházban Szt. Odilo clunyi apát kezdeményezte, hogy miután Mindenszentek ünnepén az Egyház megemlékezik a mennyország szentjeiről, másnap az összes megholtáról is megemlékezzen. 998-ban kezdték megtartani az ünnepet, mely a 11. században a clunyi bencések hatására széles körben elterjedt. Róma a 14. sz. fogadta be. Magyarországon a halottak napja fokozatosan vált a katolikus egyház ünnepnapjából – általános, felekezeti független – az elhunytakról való megemlékezés napjává. (katolikus lexikon).

Rövid-hírek

Joensuu-i testvérgyülekezetünk igazgató lelkésze Dr. Tapani Nuutinen ez év végén nyugdíjba vonul. A búcsúztató ünnepségről *Paula Sainio* nyugállományú lelkésztestvérem tudósított – természetesen magyar nyelven!

“Október 1-én több mint 500 ember volt jelen a Pielisensuu-i templomban, amikor is a gyülekezet főlelképástorát *Dr. Tapani Nuutinen*-t ünnepelték, aki most fog nyugdíjba menni. Az istentisztelet kerete a “Karelia-nép mise” volt, amit Tapani komponált. (Erről DVD-t is fognak is készíteni.) A beszédben Tapani azt mondta, hogy a három Y-re ondol (Y=yhteys=kapcsolat) kapcsolat (együttműködés) a gyülekezet tagjaival, az önkéntes segítőkkel meg a munkatársaival. Ezért nagyon hálásnak érzi magát. Két H-betű is eszébe jutott: Haikeus ja Helpotus = szomorúság és megkönnyebülés. ‘24 év alatt együtt voltunk úton.’ Sokan üdvözölték Tapani-t az iskolából, az üzleti világból meg a testvér-gyülekezetekből is – Mäntsälä-i Finnországból, Kontupohja Orosz-Kareliából és Schwarzenbach Németországból.”
Mi tataiak ezen a vasárnapon az **istentiszteletünkön a záró-imádságban (oratio oecumenica) imádkoztunk Tapaniért** és a joensuui gyülekezetért ill. emailben köszöntöttük, s kértük kimentésünket – fm.

Vladimir Lysenko Kontupohja-ból Tapaninak egy kareliai inget ajándékozott. **Tolmács Timo Ilkka Antikainen** lelkész volt (jobbra), főlelképástor **Mikko Seppälä** Mäntsäléből (balra) is üdvözölte őt.

Tata Város Önkormányzata és a Tatai Városkapu Közhasznú Zrt. szervezésében október 6-án délután az aradi vértanúk tiszteletére koszorúzással egybekötött megemlékezést tartottak a Fenyő-téri emlékoszlopnál. Az alkalom ökumenikus áldással kezdődött, az ünnepség után pedig a Kapucinus Templomban *Benkő Attila*, győri kórházlelkész celebrált szentmisét az aradi vértanúkért.

Október 12-én, Bábolnán tartottuk meg havi rendszerességgel, Lelkeszi Munkaközösségi (LMK) találkozásunkat. Az alkalmat istentisztelettel kezdtük, a bábolnai Protestáns (evangélikus-református) templomban, melynek történetéről *Feri bácsi*, a gyülekezet gondnoka, tartott informatív és érdekes beszámolót.

Október 29-én, istentisztelet után az emlékezés koszorúit elhelyeztük az Almási-úti temetőben *Dr. Nagy István, Plahy Lajos, és Dropa Sámuel* evangélikus lelkészek sírjára. A viharos széllel és szakadó esővel dacolva, a szolgatárs elődöket felidézve, hálával a szívünkben, elénekeltük Énekeskönyvünk 388. énekét – “Győzelmet vettél, ó Feltámadott!”

Aznap délután 3 órakor, a Kocsi úti református templomban elkezdtük reformáció-heti alkalmainkat, melyek egyben az ünnepélyes lezárását is jelentették a lutheri reformáció 500. jubileumi évének. Ezen a délután *Köntös László*, egyházkerületi főjegyző veretes prédikációját és *Dr. Vladár Gábor* teológiai professzor nagyszerű előadását hallhattuk a reformációról, s annak társadalmi hatásáról. A professzionálisan megszervezett ünnepi isten-

tiszteletet emléktábla-avatás (*Dr. Márkus Mihály és Dr. Szabó Előd*) és szeretetvendégség zárta.

Másnap a Tóvárosi Református imaházban gyűltünk össze Isten ígéje mellett, mely alkalmat szintén emléktábla-avatás zárta.

Október 31-én Kistemplomunkban, úrvacsorás ünnepi istentisztelettel (az ige-hirdető *Dr. Szabó Előd* volt) zártuk ezt a program-gazdag jubileumi esztendőnket, melyet jó hangulatú szeretetvendégség követett. Közreműködő asszonytestvéreinknek itt is köszönjük a szolgálatukat!

Visszatekintés...

A lutheri reformáció 500. jubileumi éve számos igen színvonalas programmal gazdagította a 2017-es esztendőt. Istennek legyen hála, s embereknek köszönet a sok-sok lehetőségért! A világon 2,2 milliárd keresztény él, ebből közel 800 millió a protestáns. Mivel egy Kereszt/Krisztus alatt állunk, ezért kérdeztem meg két tatai szolgatársamat, mondják el: Mit jelentett számukra az elmúlt év?

A reformáció 500. évfordulójának évében sok mindenről esett szó. Örültem ennek a sokszínűségnek az egyházunkban, hiszen mindegyik azt a célt szolgálta, hogy közelebb kerüljön hozzánk mindaz, ami 500 évvel ezelőtt történt. Volt utazási lehetőség a reformáció által érintett területekre, volt fotópályázat, novellairó verseny, szobor állítás, animációs kisfilmek, amelyek a mai fiatalokhoz próbálták közelebb vinni a történelmi eseményeket. Nagyon tetszett, újszerű ötlet volt a reformátori gondolatok megjelenése a Kálvin téren egy-egy kőlapra vésvé. Mindezek mellett konferenciák sora foglalkozott, próbálta megérteni, újra átgondolni az 500 éves múltat, ami a hátunk mögött van.

Figyeltem, követtem egyházunk megmozdulásait az ünnepi év kapcsán, a teljesség igénye nélküli fentebbi felsorolásom is jól mutatja ezt. De mindezek mellett fontosnak tartottam, hogy saját magam és hitem számára is legyen jelentősége ennek az évnek. Legyen ennek egy személyes oldala is a sok külső ünnep mellett. Természetesen, ezek az egyházi megmozdulások sok esetben a személyes megmozdulást is elindították. Rám is ha-

tással voltak. Mégis két dolog fogalmazódott meg benne az ünnepi év kapcsán.

Az első az önvizsgálat kérdése. Mindaz, amiért küzdöttek a reformátorok – azaz a Krisztus központúság, az Ige tiszta hirdetése, a krisztusi tanítások világos követése – ott van-e az életemben? Luther és Kálvin egyaránt küzdött azért, hogy mindaz, ami emberi módon ráakodott az evangéliumra és eltakarta az emberek szeme elől a lényegét, a szerető és megbocsátó Istent, semmisüljön meg. Ennek kapcsán azon is elgondolkodtam, hogy vajon mi az, ami elhalványítja vagy éppen teljesen eltakarja előlem Krisztust. A válaszok megfogalmazásából következett a második gondolat: a megújulás.

Ennek az évnek arról is kellett volna szólnia, hogy végiggondoljuk, mi az, ami az idő elteltével szükségszerűen megújulásra szorult. Hiszen Jézus is mindig figyelt arra, hogy hogyan szólt az öveihez, mindig gondosan megválogatta azt a módszert, amivel mondanivalóját közelebb vitte a körülötte állókhoz. A reformátorok, amikor az anyanyelvű igehirdetést szorgalmazták vagy megújították a gyülekezeti éneklést, az akkori kor szerint igenis modern lépéseket tettek. Arra voltak tekintettel, hogy a kor embere miként kerülhet közelebb Krisztushoz. A tartalmat, a lényegét azaz Jézust kiemelték, a formát pedig újragondolták, hogy valóban a tartalomhoz vezessen.

Nekünk, nekem is ez a dolgom. Ha prédikálok, ha tanítok, ha csoportfoglalkozásokat tartok, olyan utakat kell keresnem, ami a mai embert közelebbi viszi Krisztushoz. Olyan képeket, módszereket, gondolatokat kell találnom, ami érthetővé teszi a lényegét, hiszen az üzenet örök és változatlan. Jól tudjuk: „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.”

Ez az önvizsgálat és megújulásra törekvés jellemzi az én saját ünneplésemet.

Szabó Elődné Melinda
református lelkész

Számomra gyerekkorom óta természetes volt, hogy nem csak katolikusok élnek a világon. Négy nagyszülőmből három reformátusnak lett megkeresztelve, és tudom, hogy én csak azért lettem katolikus, mert a szüleim Győrasszonyfán építkeztek, nem Tápszentmiklóson, és ott csak katolikus templom van. Tehát ennyin múlik... Most katolikus pap vagyok, ereimben háromnegyedes protestáns keverékkel. És idén lehetőségem nyílt arra is, hogy a Református Gimnáziumban taníthassam a kilencedikes katolikus kissebseget is. Szóval a Reformáció 500. épp aktuális nekem! Mit jelent ez katolikus szemmel?

Nekünk katolikusoknak tagadhatatlanul mást jelent a lutheri reformáció ötszáz éves évfordulója, mint a protestáns testvéreknek. Az eltérő történelem- és egyházszemlélet nem engedheti, hogy ugyanúgy ünnepeljünk, mégis rengeteg dologra lehetőséget adott...

Először is a kölcsönös tiszteltet kifejezésére. Talán legszebb példája volt ennek Ferenc pápa svédországi látogatása az emlékévként kezdetén. A reformáció éve számunkra az ökumenizmus éve lehetett egy kicsit, hogy a történelmi sérelmeket mindkét részről magunk mögött tudhassuk, és testvérként tudjunk együtt imádkozni.

Lehetőség volt az évforduló arra is, hogy a reformáció kialakulásának korát, a reformáció lelkeségét jobban megismerjük. Több katolikus sajtóorgánium is foglalkozott tematikusan a reformációval. (pl. Vigília 2017/10. ; A szív 2017/10.) A megbékélés első lépése a másik fél gondolatainak megismerése, érzésvilágának megértése. Kölcsönösen meg kell találnunk egymás tanításában a krisztusi értékeket, és nem szégyen a tanulás. Az ötszáz évvel ezelőtti dolgoknál fontosabbnak kellene lenniük a jelen dolgainak. Mit mond ma egy evangélikus/református hívó az ő hitéről? Mit tudok tőle tanulni? Mi az, amit én meg tudok neki tanítani? Talán ezek most a fontosabb kérdések...

Váradi Kristóf atya

a Tatai Szent Imre
Római Katolikus Plébánia káplánja

Része lenni a történelemnek. Én ezzel az érzéssel ültem ott az Arénában a Reformáció 500. évfordulójának központi ünnepségén. 500 év felfoghatatlanul nagy idő. Nem is próbálta senki felldézni. Még azt az egyet sem volt egyszerű, amely mögöttünk van, és tells-tele volt programokkal, amelyek segítettek feleleveníteni, megérteni, újjáéleszteni mindazt, amit Luther Márton 1517. október 31-én elindított. Hogy Jézus Krisztus nélkül nem megy. Hogy ő az, akitől az üdvösséget kaphatjuk, hogy hozzá kell naponta megtérnünk, és hogy őt az Írásokból ismerhetjük meg.

Ismét felemelő érzés volt az ünneplő tömegben dicsérni Istent. Olyanok között, akik szintén igyekeznek órá alapozni életüket. Nem tudom, hány országban lehetett még ilyen központi ünnepség, de én nagyon hálás vagyok azért, hogy nálunk volt. Minden pillanatában azt éreztem, hogy odafigyelnek ránk.

Az Aréna színpadából templomot varázsoltak, ahol a három tornyon megjelent a kakas, a buzogány és a keresztszék. A háttérben szebbnél szebb templombelső képei keltették azt az érzést, hogy valóban egy templomban ülünk. Erre a napra az Aréna is templommá vált. Isten templomává, ahol az ő nevében gyűltünk össze mi, protestánsok. Sőt, katolikusok is. Azt hiszem, Luther is örült, ha fentről látta.

A szervezők mindenre gondoltak. Olyan ügyesen teremtettek egyensúlyt az Isten-tisztelet és az ünnepség alatt is az evangélikus, református és más protestáns elemek és szolgálattevők között, hogy ezáltal csakis a lényeg, a közös Krisztus, a közös hit, a közös reménység emelkedhetett ki.

Gáncs Péter, evangélikus elnök-püspök lelki ráhangolódásában emlékeztetett a reformáció eszméje egy megtérési, ébredési forradalom, amely megújulásra hív éltető Teremtőnkkel.

Steinbach József református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke arról beszélt, hogy mindannyian ezen a Földön élünk hitből és Krisztus megváltó szeretetéből, Krisztus igazságából, és nem szégyelljük az evangéliumot. Ez Isten kegyelmi ajándéka, és egyedül az övé a dicsőség. Kiemelte, hogy a mai világban milyen fontos, hogy együtt, egységben és bizonyossággal tanúskodjunk erről az egy szent egyete-

mes anyaszentegyház közösségében. Együtt valljuk meg, hogy Jézus Krisztus Isten Fia, Megváltó, mert „Jézus Krisztus ügye győztes ügy”.

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere azt állította előtérbe, hogy az igaz hit sosem marad meg az egyes ember lelkének belsejében, nem marad a templom négy fala között, hanem kiárad, formálja, alakítja, gazdagítja maga körül a világot. „Az igaz hit mindig kultúrát terem, az igaz kultúrában pedig mindig benne lakik a hit” – mondta.

Orbán Viktor miniszterelnök azzal kezdte beszédét, hogy őt úgy hívták meg az ünnepségre, hogy mások tartották fontosnak azt, hogy ő itt legyen, bizonyára „kálvinista” mivolta miatt, és ezért ő nagyon hálás. Megköszönte az ország vezetéséért mondott imákat, és ő is Istent helyezte a középpontba, aki mindannyiunknak kijelölte a helyét és idejét. Kiemelte, hogy ami jó az emberi közösségnek, az az Isten dicsőségét szolgálja, és ami az Istent dicsőíti, az jó az embernek, jó a közösségnek.

A hivatalos részt színvonalas kulturális gálaműsor zárta, melyben versek, táncprodukció, sokszínű zenei előadások, színdarab-részlet emelték ünneplő szívünket Isten felé. Ki-ki megtalálhatta köztük a neki tetszőt.

A szervezők arra is figyeltek, hogy időben véget érjen a program ahhoz, hogy ki-ki visszatérhessen saját gyülekezetébe ünnepelni, így a nagyszabású rendezvény után mi is részt vehettünk a tatabányai reformációi gyülekezet meghitt Isten-tiszteletén kistemplomunkban.

Gáncs Péter idézte Luther szavait, melyet érdemes nekünk is imádkoznunk:

“Látod Uram, üres edény vagyok. Arra vágyom, hogy valaki színültig töltsön. Uram, tölts fel hát!”

Gyenge vagyok a hitben: erősíts engem! Hideg vagyok a szeretetben: forrósíts át engem! Hadd áradjon szeretetem mindenre, aki a közelemben van!

Uram, nincsen erős és biztos hitem, időnként kételkedem, és nem tudok igazán hinni Benned. Uram, segíts rajtam: tápláld hitemet, erősítsd bizalmamat.

Amim csak van, mindenem Tőled van, Uram. Én szegény vagyok – Te gazdag vagy! Te azért jöttél, hogy a szegényeken megkönyörülj.

Én bűnös vagyok – Te igaz vagy! Itt nálam csak bűnök betegsége lakozik, de Nálad található az igazság és a boldog élet teljessége. Ezért Hozzád térek, Nálad maradok!

Néked semmit sem kell adnom, de Tőled mindent bátran elfogadhatok.

Áldd meg mai ünneplésünket bűnbocsátó szereteted ajándékával, és új életet teremtő Lelked gazdagító szabadságával. Ámen.”

Széles Anikó

Az 1925-ös esztendő újabb fejlődést jelent a tatal evangélikussok eladdigi életében. Egyházközségi felügyelővé választják dr. Teutsch József tóvárosi gyógyszerészt. Az ő lelkes munkálkodásához fűződik a tatal evangélikus egyházi élet komoly megindulása. Addig mintegy 180 evangélikust tartottak nyilván, de rövid időn belül a vezetésével dolgozó „Evangélikust keresek!” mozgalom mentő-kereső tevékenysége következtében mintegy 480-ra emelkedett a nyilvántartott hívek száma. A reménység olyan nagy volt, hogy a legutolsó akkor tartott egyházkerületi közgyűlés Tatabányát is mint szórványt Tatához csatolta. Ugyanebben az évben vetődik fela a templom, illetve egy imaház építésének gondolata. Bizony hosszú idő telt el, míg a hívek fellelismerték fennmaradásuk egyetlen lehetőségét: Imaházat/templomot kell építeni!

1927 tavaszán dr. Teutsch József egyházfelügyelő magához kéréte Jakus Imre, Heubner Károly és Battai Henrik építési bizottsági tagokat, és közölte velük: „a templom építését pedig meg kell kezdeni”. A bizottsági tagok aggályaiknak adtak hangot, hiszen gyakorlatilag semmilyen anyagi erőforrás nem állott rendelkezésükre. Az egyházközség felügyelője ígéretet tett olyan anyagi erőforrások létrehozatalára, mely az egyházközségnek semmilyen gondot nem okoz, s a költséget akkor fizeti vissza, amikor tudja.

Jakus Imre akkori gondnok az egybegyűltekől azt kérdezte: „Honnan vesszük az összeget elő az építkezéshez, mert az egyházközségnek alig van egynéhány

90 éves az imaházunk

1927 tavaszán a Tatatóvárosi Evangélikus Egyházközség dr. Teutsch József felügyelő kezdeményezésére elhatározta, hogy imaházat épít. A nemes szándékot tett követte, s a tatal evangélikusok még az év végén fel is szentelik végre állandó, saját istentiszteleti helyüket.

száz pengője, az előirányzás pedig még meg sincs határozva. S miután sem vagyonnal, sem más pénzügyi forrásokkal nem rendelkezünk most, mi az esetleges tartozásokat illetve építési költségeket belátható időn belül törleszteni és kifizetni nem fogjuk tudni. Miután az összes híve-

ink javarészt tisztviselőkből és munkásokból állanak, adóalany alig van, nem vállalhatunk ily nagy kötelezettséget, melynek egész biztosan eleget tenni nem tudunk. Jakus Imrénék az egyházközség anyagi és garanciális viszonyait őszintén feltáró szavai után felállt néhai dr. Teutsch József, és a következő kijelentést tette: Senkinek ne fájjon a feje, félre a kishitűséggel! Hátunk mögött áll egy előkelő hithű evangélikus pénzember, aki minden összeget rendelkezésünkre bocsájt az egyháznak eme nemes cél megvalósításához. Nem kell semmiféle garancia, kamatmentesen finanszírozza az építkezést, és az összeget majd az egyházközség úgy és akkor fizeti vissza olyan összegben, illetve részletekben, amint anyagi körülményei lehetővé teszik. Kijelentjük még, hogy az előkelő pénzember személye megnevezve nem lett, mi akkor csak sejtettük, hogy ő maga dr. Teutsch József lehet, mert ez időben igen jómódú, rendezett anyagiak közt élő készpénzzel rendelkező hírében állott.”

(rövid részlet gyűlekezetünk történetét feldolgozó könyvből)

Erős bátorításunk van nekünk, akik odamenekültünk, hogy belekapaszkodjunk az előttünk levő remény-ségbe. Zsid 6,18b

Ezekben a napokban étellel telnek meg a temetők. Esténként megannyi pisálkoló láng világítja meg a sírkövek megfakult betűit, a feledés homályát egy-két napra oldja az emlékezés gyertyalángja. Az emlékezés mindig erőt ad, bár olykor fájdalmas. Ilyenkor felszakadnak a gyógyultnak hitt régi sebek, az intenzív emlékezésben megelevenedik mindaz, ami jó volt, s persze az is, ami rossz... Újra érezzük azok közelségét, akik a kedvesek voltak számunkra, de már nem lehetnek közöttünk...

Ezekben a napokban, amikor tömegek zárandokolnak szeretteik sírjához, mindenki számára kiderül a halál egyetemessége. Senki nem bújhat el előle, senki nem válhat mentessé attól, hogy kényszerűen átélje veszteségét. Előbb vagy utóbb, de mindenkinek rá kell döbennie: *Az élet legnagyobb fájdalma a halál...* A megváltoztathatatlan keserűségén nem képes mindenki 'túllépni'. Tiltakozás, düh, agresszió 'kifelé' vagy 'befelé' hasztalan, a fájdalom nem akar elmúlni, mert nem múlhat el. Gyötrő erejéből jelentősen veszíthet, de meg nem szüntetheti semmi, csak a személyes kiemenetel ebből a világból.

A temető különleges hely itt (még) respektálják az emberek egymást, tekintettel vannak egymásra – többnyire. Nem úgy az életben! Ott hiányzik a részvét, az együttérzés, a temetőn kívül alapvető hiánycikk a kooperációs készség... az egyéni veszteségeink terhe azonban közösséget kovácsol – olykor vadidegen emberek között is. A Halál nagy úr! Rádöbrent miniket arra – lehet, hogy csak akkor, amikor félelmetesen sötét árnyéka először rávetítődik életünkre –, hogy "kooperálnunk", azaz együtt kell dolgoznunk az Istennel. Nem ellene, hanem Vele! – ez a megtérés nagy bölcsessége.

Belekapaszkodni az Istenbe nemcsak különleges alkalmakkor – temetőt járva – lehetséges. Minden egyes napunk, mely elhamvad a múlandóság oltárán egyedülálló és soha vissza nem térő lehetőséget kínál az Istennel való együttjárásra. Communio viatorum, azaz: úton levők közössége. Így hangzott és hangzik ma is a krisztuskövető egyház önmeghatározása.

Ezért ha utainkat járjuk – egyedül vagy párban – ne feledjük el soha: minden út egy helyre vezet! A hitetlenek szerint a temetőbe, a hívők szerint az Istenhez...

Uram! Minél több az ismeretem az életről, annál kevésbé értem azt! Istenem add, hogy fogadni tudjam csodádat úgy, ahogyan adod, s szeretetedben mindig egy lehessenek Vele! Ámen

Vigasztaljátok tehát egymást, és építse egyik a másikat. 1 Thessz 5,11

Sok igazságtalanság történik a világban... Akaratlanul is, de nagyrészt szánt szándékkal. Amikor tragédiák történnek, akkor magyarázatot követelünk Istentől, a másiktól, önmagunktól: Választ akarunk kapni a miértre. Miért történhetett meg, ami megtörtént, miért engedte meg az Isten, s miért éppen velem történt, ami történt? Egyszerűen csak véletlenek sorozata, rosszkor voltam rossz helyen, vagy netalán a Sors üldöztette lennék? A válasz ugyanolyan misztikus, mint az Isten-kérdés maga! "A szenvedés bizony az isteni titokzatosság része" – írja *Karl Rahner*, katolikus teológus. Az élet valósága, hogy a szenvedést senki nem kerülheti ki, ahogyan az Istent sem: egyszer mindennek eljön a maga ideje: megvan ugyanis az ideje a nevetésnek és sírásnak is...

Aki sírt, akinek fáj a lelke, az azt is tudja, milyen fontos a vigasztalás. Ha megvigasztalták azért, ha nem, akkor meg a hiánya okán. Szükségünk van vigasztalásra, megvigasztalódásra, mert különben megbolondulunk. S olyat teszünk, amit lelkünk mélyén magunk sem akarunk. Magyarázatokat aztán találhatunk halmozottan hátrányos szociális helyzetben vagy éppen az Ördögben – csakhát a magyarázat már nem változtat meg semmit... Az idő kerekét visszaforgatni nem lehet, ami megtörtént az megtörtént, az áldozat már soha többé nem jön vissza a temetőből! Hány közúti baleset történt már csak alkohol és/vagy drog hatása miatt, s még mennyit fog előidézni az ember önzése! Hány ártatlan embernek kell még meg-

hálnia az emberi butaság, s a szabadság hamis értelmezése miatt? A választ Isten tudja, mi legfeljebb csak sejtethetjük...

Hol vétettünk, ki a hibás? A Sátán, az Isten? Úgy gondolom elsősorban a felelősséget kapott felnőttek... Akik nem éltek gyermekeik elé az élet szeretetét, s az Isten tiszteletét. A felnőttek, akik létrehozták és fenntartják ezt a világot, a maga önmagában is ellentmondásos elképzeléseikkel: A négyéves gyermek, akinek fel kell fedeznie a határtalan világot, a játszótér vaskerítésén belül álmódozhat csupán... Az én gyermekkoromban késő estig játszottunk kint a faluszélen, a természetben, megismerve fizikai korlátait a testünknek, mert kardoztunk, birkóztunk, fára másztunk és leestünk... A gyermeki lélek a határtalan kalandokra vágyik, s számunkra a játék az időtlenségben telt, korlátot csak egy valami jelentett: a másik, a játszótárs, akire vigyáztunk, s ő is vigyázott ránk... S ha valami fáj, akkor vigasztaltuk egymást. A vigasztalásban pedig kiderült, hogy nem én vagyok a világ közepe, ott a van a másik ember(ke) is!

Különösen nagy szükségünk van a vigasztalásra. Hadd mondjam: vigasztalni csak az Isten tud! Az idő nem gyógyítja be a sebeket, a veszteség évtizedek múlva is veszteség marad! Ha szülő nem adja meg a gyermekének az érzelmi biztonságot gyermekkorban, akkor az a gyermek egész életében érzelmi deficitet fog élni, hacsak oda nem talál az Istenhez. A Magvető példázatából tudjuk (borzasztó dolog!), de a háromnegyed része az embervilágnak végül is nem talál oda Teremtőjéhez...

Isten arra rendelt mindannyiunkat, hogy egymást, s ez által Isten országát építsük. Ha elfordulunk embertársainktól, ha csak a magunk dolgaival törődünk, akkor nemcsak nem töltjük be Teremtőnk akaratát, de boldogtalanok is leszünk - vigasztalhatatlanul...

Uram! Te látod mindannyiunk küzdelmeit, s te tudod miért torpanunk meg olykor-olykor. Segíts minket a Tebenned való hitben megerősödnünk, hogy képessé váljunk szeretni életünk utolsó szívdobbanásáig! Ámen

Visszaemlékezem a régi napokra, végiggondolom minden tetteidet, elmékedem kezded alkotásain. Zsolt 143,5

Csak visszapillantó tükörbe nézve nem lehet autót vezetni, de ha soha nem nézünk bele – akkor sem. Jézus Urunk sem a visszatekintőket kárhoztatja, hanem azokat, akik eközben is kezüket az eke szarvára helyezik... A múltba tekintés

nem más, mint az Isten életünk történéseiben hagyott ujjlenyomatának bölcs meglátása. Sokat okulhat belőle az ember.

Nem kevesen vannak, akik nem mernek emlékezni, s a pillanat élvezetében menekülnek. Az ő múltjuk szinte csak arról szól, hogy az "itt és most szépségét" mindig elmulasztották... mert csak kapni akartak, de őszintén adni soha. A múlt pedig akkor és ott kísért, amikor nem is gondoljuk. Rettenetes erejét éppen az adja, hogy megváltoztathatatlan. A bűnök maradnak. A megcselekedett rosszat, az elmulasztott jót nem lehet utólag, az idő megszépítő távlatából "átminősíteni." Megpróbálhatjuk jóvátenni vétkeinket, de van amikor már ez sem lehetséges... az édesanyának el nem mondott köszönetet, a házastársnak el nem suttogott szerető kedves szavakat semmilyen virágcsokor nem pótolja a síron. Hasztalan próbálkozás ez is a múlt átírására. Pedig hány és hány rendszeres temetőjáró özvegy csinosítgatja férje, felesége sírját... jóllehet mindenki tudta a faluban, milyen rosszul éltek a sok veszekedés miatt...

A régi napok, melyek kedvesek voltak nekünk is – s talán az ÚR előtt is azok voltak – az emlékezés fonalán színes gyöngysorral állnak össze. Ez az, ami a közösen töltött éveinket ékesíti, s bárki, aki meglátja, az áldás titokzatos szavát ízelgeti benne.

*Uram! Áldott légy a mai nap
minden öröméért és küzdelméért,
melyekben megmutatod
gondviselő jóságodat! Ámen.*

Nem hagysz engem a holtak hazájában. Zsolt 16,10

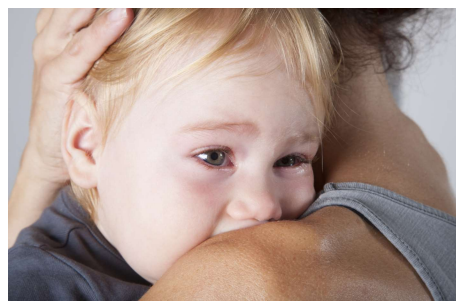
Régi elképzelés – a bölcsességirodalom egyik ókori remekművében, Jób könyvében is ezt olvashatjuk –, hogy a 'holtak hazája' az a hely, ahonnan nincs visszatérés. Ez a megdermedt pillanat, az örök nyugalom helye, vagyis a temető... Mára a halál és a pokol szavak egymás szinonimájává váltak, pedig az eredeti jelentéstartalmukat tekintve ez helytelen. Az eredeti héber szövegben az a "se'ól" áll, aminek a pontos fordítása: gödör, fedett hely, amely többnyire mégis pokolnak van fordítva, amit pedig az általános elképzelés szerint a bűnösök számára fenntartott örök tűznek, a büntetés helyének tartunk. Sokkal közelebb visz minket a megértéshez, ha a átfogó összefüggéseiben is meg-

vizsgáljuk, hogy a Szentírás, hogyan használja ezt a 'képet'. A "holtak hazája" a felejtés helye. Aki ott marad örökre, azt elfelejtették. Ezért igazán jó hír/evangélium, hogy Isten kihozza övéit a végső megsemmisülés helyéről, hiszen aki már a gondolatban, az emlékezésben sincs meg – az nincs is –, az megszűnt holtként is létezni...

Nem gondolunk rá, de az elmúlás bizony nem is a születéssel, hanem a fogantatással kezdődik. A magzat ezer veszélyt rejtő, hosszú hónapokon át tartó kifejlődése talán a lét legnagyobb misztikus utazása, s olykor ezt nem is egyedül tesszük meg, kísérő(i)nk is lehet(nek). Sokáig tartotta magát az az elképzelés, hogy a magzatok életének jelentős része a szűkös helyért való küzdelem jegyében telik, pedig bőven akadnak barátságos pillanatok is, amikor a másik nyomkodása és rugdosása helyett mintha önfeledten játszanának. A modern technika révén, soha nem látott képeket nézegetve, megválaszra váró kérdések egész sora fogalmazódik meg bennünk: Valóban képesek megfogni egymás kezét a magzatok? Ha az egyik meglöki a másikat, az "áldozat" szándékosan viszonozza a lökést? És a születés előtti közös játéknak, az együtt töltött idő emlékezetének milyen hatása van nemcsak a korai gyermekkorra, de az egész életre vonatkozóan? S mi történik akkor – ami sokkal gyakrabban megtörténik, mint gondolnánk –, amikor egy megfogant élet nem ér misztikus utazásának végére, amikor a méhen belül a "rosszcsont-társ" elhal? Mi lesz a közös utazás emlékeivel?

Nemcsak ezen nem gondolkodunk el, de talán azon sem – ha az élet kezdetének a fogantatást tartjuk –, hogy a halvaszületett is megilletné az emberi méltósághoz való jog legelemibb aktusa: a végtisztesség... Talán nem is annyira 'meredek' elképzelés gyertyát gyújtani, s emlékezni azokért, akik a megtestesülés csodáját a műtösvödörben, majd egy névtelen gödörben, a temető erre kijelölt sarkában végzik be... Sok kérdésünk van tehát a halállal kapcsolatban, melyekre ha választ lelünk, jobban becsüljük az életet – a magunkét, s másokét is. Sokszor védekeznek emberek azzal, hogy "Jajj, buta volt a kérdésem!", jóllehet buta kérdés nincs. A legnagyobb butaság mindig az, ha nem kérdezzük, csak kérdezés nélkül (el)fogadjuk az információkat, s aztán gondolkodás/utánergondolás nélkül cselekszünk. Bizony az igazi tudás – s talán megmaradásunk kulcsa is – abban rejlik, ha merünk kérdezni...

*URam! Tudom, hogy Te akkor is
adsz, amikor elveszel, s oda is
juttatsz, ahol kegyelmed
semmilyen gyümölcsöt nem
terem. Könyörülj meg
mindannyiunkon! Ámen*

...és az Isten letöröl szemükről minden könnyet. Jel 7,17c

Sokak számára a Mindenszentek (régiesen mindszent) ünnepe nem sokat jelent, de a Halottak napja – főleg 2001 óta, amióta újra munkaszüneti nap – szinte kivétel nélkül megmozdítja mindenki lelkét... A régiek vélekedése szerint ez a nap az elmúlt esztendőben elhunyt lelkeké, mely elképzelés köré szinte minden népnek valamilyen szokása alakult ki. Van, ahol komolyan igyekeznek ajándékokkal kiengesztelni/segiteni az előrement lelkeket, mert a néphagyomány szerint ezen a napon mennek át a lelkek a Holtak Biroalmába...

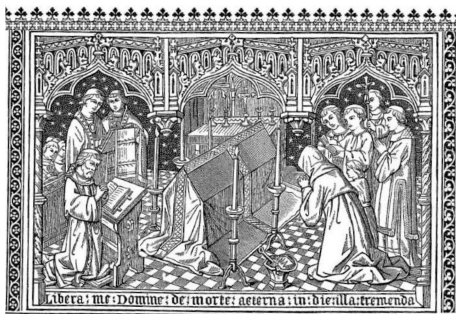
Ha a népi vallásosságot meg is mosolygja a ma embere, ebben a modern korban is a veszteség az veszteség. A lélek fájdalmát ma sem szüntetik meg az emberi okoskodás szülte szép gondolatok, ahogy régen se. Fájdalmat enyhíteni az idő is csak egy kicsit tud, megszüntetni azonban sosem képes. Erre egyedül az Istennek van hatalma. Egyedül Benne nyugszik meg a nyughatatlan lélek, egyedül az Ő szeretetében van megelégtetés és békeség.

Jelenések könyvének vigasztalása, hogy az Isten – majd akkor és ott(!) – letöröl szemükről minden könnyet. Minden, ami itt a földi létben megszakadt, eltörött, véget ért, elrabortak, tragikusan kiszakadt – az odaát befejezésre talál; s amit az Isten befejez, az mind jó és megnyugvást adó, mert minden úrt, ami a lélekben eladdig tátongett – betölt.

Veszteségeinket nemcsak a halálhoz köthetjük. Amit meg tudnánk cselekedni életünk nekünk rendelt néhány évtizedében, de mégsem(!) tesszük, az is nagy fájdalmat okoz, hiszen tátongó ürességet hagy maga után... "Bűn nemcsak a rossz megcselekvése, de a jó elmulasztása is!" Éppen ezért nem hiábavaló az évenkénti gyertyagyújtás a temetőkben, s nem hiábavalóak az emlékezés csöndes percei.

Halottak napjának szomorúsága minden embert az Élet örömeire figyelmeztet: Tégy jót, amíg lehetőség van rá! Szeress, amíg teheted, hozz áldozatot a ti-eidért, amíg lehetőség van rá! Töltsd meg istenes tartalommal napjaidat, amíg tart a kegyelem ideje...

*Istenem! Köszönöm, hogy
szereteteddel vigasztalsz, s
kegyelmeddel támogatasz! Ámen*

„Ments meg engem, Uram az örök haláltól”

(Evangélikus Énekeskönyv 494.)

November 2-án az Úrban elhunytakra emlékezünk. E nap – Halottak napja – fekete gyászát Jézus Krisztus fénye ragyogja be. Az elhunytakra való emlékezés indítson minden keresztyént a halál felett is győzelmet arató Krisztushoz, az élet és a halál Urához igaz megtérésre. Halottak napja alkalmából „Ments meg Uram engem az örök haláltól” kezdetű énekünk történetét járjuk körül.

Énekünk egy X. századi latin nyelvű tétel „Liber a me Domine de morte aeterna” alapján keletkezett, mely a halotti matutinum (éjszakai/hajnali imaóra) éneke. Egyes kutatók azt feltételezik, hogy ebből alakult ki később a „Dies irae” szekvencia. 1614-ben vették fel a Római Rituáléba. A megzenésített gyászmise (Requiem) zárótételeként is találkozhatunk vele. Az ének lényegében könyörgés az örök halálból való megszabadításért.

Az énekeskönyvünkben található szövege és dallama egyaránt a Katolikus Énektárból származik. Ezt az orgonakíséretes gyűjteményt 1855-ben, Egerben adta ki Tárkányi Béla és Zsaskovszky Ferenc és öccse, Endre. Az énektár 330 éneket (ebből 232-höz tartozik kotta) és 6 litániát tartalmaz. Az énekek közül 143 szövegét Tárkányi írta, 27 dallam a közreműködő zeneszerzőké, 20 külföldi gyűjteményből származik. Magyar forrásai Bozóki Mihály énekeskönyvével („Katolikus kar-béli kótás énekes könyv...” – 1797) nem korábbiak. Az elkövetkezendő években több bővített kiadása is megjelent. A kötet jelentős részét szlovák nyelven is kiadták Matzenauer Ferenc nagyszombati karnagy orgonakíséretével 1882-ben, Bécsben.

Énekünk igazi „ökumenikus ének”. Az Evangélikus Énekeskönyvön kívül a katolikus Hozsanna (243.) és a Református Énekeskönyv (364.) is tartalmazza.

Pákozdi Csaba

a Tatai Ref. Gím. 11. A – ev. hit. tanulója

BIBLIAÓRA
azok számára, akik szeretnék
alaposabban megismerni a keresztyén
tanítás alapigazságait
Minden esztendőben 16 órakor!
Nika
Evangelikus Akadémia

november 9. Bajon!

**Megoldható és
megoldhatatlan
morális kérdések a
biblikus teológia
segítségével**

Egészség, haladás, fejlődés mindenáron?
Modern korunk etikai kihívásai.

november 16.

**A világnak nem
kell a Messiás...
vagy mégis?**

A „megváltás” teológiájáról, megváltás-ígéretekről és a következményekről.

november 23.

**Következő 500
évünk...**

Visszatekintés egy
program-gazdag
jubileumi év után.

november 30.

**Gyónás – a „majdnem-
harmadik” lutheránus
szentségről...**

Bűnvallás és/vagy testvéri beszélgetés? Szükség van-e az „intézményesített” magángyónásra vagy elégséges a közgyónás?

Tiina Reinikaint

választották meg
fennországi
testvérgyülekezetünk
(Joensuu) új igazgató
lelkészének.
**Kinevezéséhez
ezúton is gratulálunk!**

Vele készült riport itt olvasható:
http://tata.lutheran.hu/ujzagok/2017/lutherrozsa_2017_januar.pdf

Kedves Testvéreim!

Alkalmakban gazdag októberi hónapot tudhatunk magunk mögött, mely egyben a lutheri reformáció 500. jubileumi évének a lezárását is jelentette. S.D.G.! A sok-sok áldás mellett szép lassan elkezdődhet a számadás, s ezzel együtt a tanulás ideje is; hol nem éltünk jól a kapott lehetőségekkel és hol tudtuk jó sáfár módjára megforgatni a kapott talentumokat... A gyors értékelésre, első visszatekintésre szánjuk a Nika november 23-iki alkalmát, melyre szeretettel várjuk a Testvéreket!

Mindenek előtt már most köszönöm – Gyülekezetünk Zetése nevében is – Mindazok segítő támogatását, akik ezt a jubileumi esztendőt széppé, színvonalassá és emlékeztetessé tették Egyházközségünkben! Szolgáló akarat, támogató szeretet nélkül a gyülekezeti élet bizony elsőkélyesedik, sőt elerőtlenedéshez, szinte visszafordíthatatlan fogyáshoz vezethet, mely egyre erősödő tendencia sajnos más felekezeteknél is. Bizony igen aktuális Krisztus URunk mondása: „Az aratni való sok, a munkás kevés!” Ezért szüntelenül imádkozunk kell lelki megerősödésünkért!

Jelentem, hogy rendszeresen szolgáló zenészeink már néhány hete intenzíven készülnek szokásos adventi „karácsonyváro” zenés áhítatunkra, melyet most is advent 3. vasárnapján délután tartunk – szeretetvendégséggel egybekötvő! Népszerűsítsük, hívogassunk másokat is – s jöhet ilyenkor igen sok az alternatív program –, de jöjjünk el minél többen – gyülekeztünkől is!

Lelkipásztori szeretettel, s
imádságban is gondolva
Mindenkire, hívogatok és
várom minden Testvéremet
alkalmainkra!
„Erős vár a mi Istenünk!”

János Ráth

VETÍTETT KÉPES

Ádventi Zenés Áhítat

2017. december 17-én
16 órakor
a Tatai Evangélikus Templomban

Támogatás

lehetősége
Evangélikus Egyházközség Tata
számlaszáma:

63200119-14926282

Egyházfentartói járulékát,
adományait itt is tudjuk fogadni.

Támogatását köszönjük!